

GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY

HŚ.EX.530.2.2020.MZ

Warszawa, dnia 26 kwietnia 2021 r.

**Pan
Waldemar Buda
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Funduszy
i Polityki Regionalnej**

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na wniosek z dnia 30 marca 2021 r. znak sprawy DIR-VII.78.1.2020.MTK.4 w sprawie wyrażenia opinii w ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (dalej: Program FENG)*, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Program FENG przedstawia wizję realizacji pierwszego celu polityki spójności tj.: *Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej*. Program podzielony został na trzy priorytety realizacyjne: priorytet pierwszy to: „Wsparcie dla przedsiębiorców”, priorytet drugi to „Środowisko sprzyjające innowacjom” oraz priorytet trzeci - „Pomoc techniczna”. Należy przy tym wskazać, że w ramach priorytetu drugiego „Środowisko sprzyjające innowacjom” będą realizowane następujące cele szczegółowe:

- cel szczegółowy (I): rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii,
- cel szczegółowy (III): wzmacnianie zrównoważonego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne;
- cel szczegółowy (IV): rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

Z załączonych dokumentów wynika, że w *Programie FENG* nie wskazano listy konkretnych inwestycji do realizacji. Głównym zadaniem *Programu FENG* jest wspieranie rozwoju i zwiększanie potencjału w zakresie badań i innowacji, inwestycji i infrastruktury

oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii w Polsce. Dokument charakteryzuje się niskim poziomem szczegółowości, ze względu na to, że o jego ostatecznej zawartości zadecyduje dopiero to, jakie projekty zostaną zgłoszone w procedurze konkursowej oraz jakie projekty zostaną wskazane do realizacji w trybie pozakonkursowym.

Zgodnie z ustaleniami prognozy oddziaływania na środowisko, potencjalne negatywne oddziaływania powinny być minimalizowane zaprojektowaniem odpowiednich kryteriów formalnych i merytorycznych, które będą determinowały rodzaje projektów zgłaszanych do dofinansowania. Oddziaływanie pozytywne może zostać wzmocnione w przypadku wprowadzenia w ramach konkursów zasady premiowania projektów opartych o zasady ekoprojektowania. W procesie tym, na pierwszy plan zamiast minimalizacji kosztów wysuwa się uwzględnienie wpływu danego produktu na środowisko i społeczeństwo podczas całego cyklu jego życia. W celu minimalizacji możliwości wystąpienia oddziaływań negatywnych zaproponowano przyjęcie jako horyzontalnej w *Programie FENG* zasady finansowania projektów, które nie czynią poważnej szkody w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 18 czerwca 2020 r. nr 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (dalej: rozporządzenie w sprawie taksonomii). Zasada ta pozwala stwierdzić, kiedy projekt ubiegający się o uzyskanie finansowania w ramach programu, należy uznać za wyrządzający poważne szkody np. w obszarze adaptacji do zmian klimatu, jeżeli działalność ta prowadzi do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych, wywieranych na tę działalność lub na ludzi, przyrodę lub aktywa, albo w obszarze zapobiegania zanieczyszczeniu i jego kontroli, jeżeli działalność ta prowadzi do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi w porównaniu z sytuacją sprzed rozpoczęcia tej działalności.

W związku z powyższym wykluczenie finansowania projektów spełniających nawet jedno z powyższych kryteriów w praktyce wykluczy możliwość negatywnego oddziaływania FENG na środowisko. Należy podkreślić, że stosownie do brzmienia art. 3 ust. 2 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹, ilekroć w ustawie jest mowa o oddziaływaniu na środowisko, rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

¹ Dz. U. z 2021 r., poz. 247.

Ponadto w rozporządzeniu w sprawie *taksonomii* określono warunki kwalifikacji działalności gospodarczej pod kątem jej istotnego pozytywnego wkładu w osiągnięciu jednego z sześciu celów środowiskowych istotnych z punktu widzenia wspólnoty, którymi są:

1. łagodzenie zmian klimatu;
2. adaptacja do zmian klimatu;
3. zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
4. przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
5. zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola;
6. ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Jako istotne z punktu widzenia ochrony środowiska oraz zdrowia ludzi należy uznać, że w prognozie oddziaływania na środowisko zasugerowano również premiowanie projektów, które mają istotny wkład w realizację jednego z wyżej wymienionych sześciu celów środowiskowych.

Analiza przedstawionych do zaopiniowania dokumentów pozwala na stwierdzenie, że realizacja *Programu FENG* powinna docelowo wpływać na dobrostan ludzi w sposób pozytywny. Należy stwierdzić, iż większość działań dotyczących rozwoju innowacji oraz wprowadzania produktów innowacyjnych na rynek pośrednio pozytywnie wpływa na życie ludzi. Rozwiązania innowacyjne pośrednio będą również wpływać na zdrowie ludzi w sposób długofalowy poprzez wprowadzanie rozwiązań ograniczających zanieczyszczenie powietrza np. obniżając emisyjność procesów produkcyjnych.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt, że po przyjęciu *Programu FENG* konkretne działania inwestycyjne, realizowane w oparciu o ten dokument, zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, będą wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także mogą wymagać przeprowadzenia procedury oddziaływania na środowisko stosownie do przepisów *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. W takich sytuacjach, w ramach tej procedury, o ile jej przeprowadzenie okaże się konieczne dla konkretnych inwestycji, dokonana powinna być szczegółowa analiza jakościowa oraz ilościowa wpływu danego przedsięwzięcia na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Jednocześnie rozporządzenie w sprawie *taksonomii* wskazuje, że projekt ubiegający się o uzyskanie finansowania w ramach programu, należy uznać za wyrządzający poważne szkody m.in. jeżeli działalność podejmowana w ramach projektu będzie prowadziła do

znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi w porównaniu z sytuacją sprzed rozpoczęcia tej działalności. Pod pojęciem emisji należy rozumieć wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka do powietrza, wody, gleby lub ziemi energii takich jak, pola elektromagnetyczne². W związku z powyższym, w odniesieniu do projektów, których przedmiotem będzie m.in. rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej, rozwój przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności i cyfryzacji, w ramach przeprowadzenia procedury oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, należy zwrócić szczególną uwagę na wprowadzenie rozwiązań pozwalających na ograniczenie negatywnych oddziaływań wywołanych przez pola elektromagnetyczne.

Mając na uwadze powyższe, Główny Inspektor Sanitarny nie wnosi uwag do opiniowanego *Programu FENG* oraz załączonej prognozy oddziaływania na środowisko.

Z poważaniem

Główny Inspektor Sanitarny
wz. Krzysztof Saczka
Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego

/dokument podpisany elektronicznie/

² Por. art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219, z późn. zm.)